

Onbehoorlijk overheidshandelen

Willem van Tongeren¹

Onder dreiging van stopzetting van hun bijstandsuitkering verplichtten de Limburgse gemeenten Sittard-Geleen en Beesel uitkeringsgerechtigden een kansloze alimentatieprocedure te starten tegen ook uitkeringsgerechtigde ex-partners. Zaken als deze verdienen meer aandacht dan ze op dit moment krijgen. Dat een gemeente een uitkeringsgerechtigde verplicht een kansloze procedure te voeren, is onbegrijpelijk, om niet te zeggen onbestaanbaar. Het zakt door het ijs van een minimumniveau van behoorlijk overheidshandelen.

De gemeente Sittard-Geleen² verplichtte een man, onder dreiging van stopzetting van zijn bijstandsuitkering, een alimentatieprocedure te starten tegen zijn voormalige partner, eveneens inwoner van Sittard-Geleen. De vrouw had als inkomen een Wajong-uitkering en daarnaast ontving zij huurtoeslag. Een andere [gemeente],³ (het bleek Beesel)⁴ verplichtte een vrouw, onder dreiging van stopzetting van haar bijstandsuitkering, een alimentatieprocedure te voeren tegen de vader van haar twee kinderen, en dat tégen haar uitdrukkelijk via haar advocaat geuite wens in. De man had als inkomen een bijstandsuitkering, terwijl hij ook in het WSNP-traject zat. De Limburgs/Haagse⁵ respectievelijk de Limburgse rechtbank⁶ heeft in beide gevallen de verzoeken een partneralimentatie van € 100 per maand en voor hun twee kinderen een kinderalimentatie van € 100 per kind per maand vast te stellen respectievelijk een kinderalimentatie van € 25 per kind per maand afgewezen. Elk van beide rechtbanken oordeelde het 'onbegrijpelijk' dat de man respectievelijk de vrouw door de gemeente Sittard-Geleen respectievelijk de gemeente Beesel werden verplicht⁷ een (in beide gevallen bij voorbaat kansloze) alimentatieprocedure te voeren, in de tweede zaak reeds om de reden dat de WSNP van toepassing was.^{8, 9} Eerder had de Haagse rechtbank, in soortgelijke bewoordingen als in haar Limburgse uitspraak, een vrouw in de bijstand

gekapitteld die een alimentatieprocedure was gestart tegen haar voormalige partner, ook in de bijstand, zonder dat was gesteld of gebleken *dat de gemeente de vrouw (daartoe) had gesommeerd*.¹⁰

Brede aandacht zullen de Limburgse uitspraken niet krijgen. Toch verdienen zaken als deze, en misschien zijn ze wel talrijker, wel degelijk bredere aandacht. Kwetsbare uitkeringsgerechtigden *verplichten* tegen (kwetsbare) uitkeringsgerechtigde ex-partners een kansloze alimentatieprocedure te voeren is, om het woord van de rechtbank te gebruiken, 'onbegrijpelijk', maar ik zou eerder nog willen zeggen dat 'onbestaanbaar' een beter woord is. Het zakt door het ijs van een minimumniveau van behoorlijk overheidshandelen.¹¹ Bestuursrechtelijk bezwaar maken tegen het opleggen van een dergelijke verplichting is wel mogelijk. Maar in de praktijk zal het weigeren die verplichting uit te voeren meteen al leiden tot een besluit de bijstandsuitkering te stoppen of te korten, met als *chilling effect* dan maar afzien van een misschien ook lastig bestuursrechtelijk traject. Overigens is het door de gemeente Sittard-Geleen en de gemeente Beesel opleggen van de verplichting een alimentatieprocedure te voeren te beschouwen als *eigen* onrechtmatig handelen van de beide gemeenten, nu dat handelen een (overigens ook nog kwetsbare) partij verplicht kansloos, dat wil zeggen onrechtmatig, te procederen en *misbruik* te maken van

Eerder had de Haagse rechtbank een vrouw in de bijstand gekapitteld omdat zij een alimentatieprocedure was gestart tegen haar voormalige partner, ook in de bijstand, zonder dat was gesteld of gebleken *dat de gemeente haar daartoe had gesommeerd*

procesrecht. Een onrechtmatig procederende partij wordt (desverlangd) in beginsel veroordeeld *alle* (daadwerkelijk gemaakte) kosten van de wederpartij te vergoeden.¹² Dat zou voor een bijstandsgerechtigde een zware financiële last kunnen zijn, zij het dat het redelijk zou zijn dat dan de gemeente die last voor haar rekening neemt. In beide Limburgse zaken compenseerde de rechtbank echter, ondanks het onrechtmatig procederen, de proceskosten,

waarbij in de tweede zaak nog werd overwogen dat de vrouw geen *eigen* keuze had. Als de gemeente Sittard-Geleen en de gemeente Beesel c.q. hun ambtenaren al enig hart in hun lijf zouden hebben gehad, hadden zij niet hun uitkeringsgerechtigden de kooltjes uit het vuur laten halen, maar zouden zij zelf op basis van artikel 62 Participatiewet de kosten van bijstand hebben verhaald op degenen die zij onderhoudsplichtig vonden. •

Auteur

1. Mr. W.J.M. van Tongeren, tot 1 januari 2023 advocaat te Twello, info@advocaatvantongeren.nl.

Noten

2. In feite Vidar, Scandinavisch voor: 'krijger van het bos', het participatiebedrijf van de gemeenten Sittard-Geleen, Beek en Stein.
3. De naam van de gemeente is in de uitspraak geanonimiseerd. Dat hoeft niet volgens de pseudonimiseringsrichtlijn.
4. De advocaat van de vrouw was zo welwillend de naam van de gemeente te

verstrekken.

5. Rb. Limburg 11 maart 2025, ECLI:NL:RBLIM:2025:2402. Niet uit de uitspraak is op te maken dat de zaak is behandeld door de Haagse rechtbank, op basis van de regeling 'inloopteam familie-recht', in het kader waarvan alleen alimentatiezaken worden behandeld en de zitting online is via Microsoft Teams.
6. Rb. Limburg (z.p. Roermond) 2 maart 2022, ECLI:NL:RBLIM:2022:1595.
7. Op grond van, naar ik aanneem, art. 55 Participatiewet. Op een *nader te bepalen tijdstip* treedt overigens art. 56 Participatiewet in werking, dat bepaalt dat het College

aan het ontvangen van een uitkering de verplichting tot het instellen van een (kinderalimentatie) procedure kan verbinden.

Te hopen valt dat gemeenten daar geen misbruik van maken.

8. HR 21 september 2012, ECLI:NL:HR:2012:BW9247.
9. Beide rechtbanken wezen verder nog op de hoge maatschappelijke kosten, dat wil zeggen het verspillen van gemeenschaps-geld, het onnodig op kosten jagen van partijen die het financieel toch al moeilijk hebben en het risico dat de relatie/ verstandhouding tussen partijen verstoord

raakt of verslechtert, hetgeen niet in het belang van de kinderen is.

10. Rb. Den Haag 19 december 2019, ECLI:NL:RBDHA:2019:13713.

11. Nadat de advocaat van de vrouw de uitspraak ter kennis van de gemeente Beesel had gebracht, en haar had gevraagd intern aandacht aan de uitspraak te geven, met daarbij nog de opmerking dat excuses richting zijn cliënte op hun plaats zouden zijn, bleef het ooverdovend stil van de kant van de gemeente Beesel.

12. Onder meer HR 6 april 2012, ECLI:NL:HR:2012:BV7828 (*Duka/Achmea*).